

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an 40 coroane. — Pe șase luni 20 coroane. — Pe trei luni 10 coroane.
Ziarul apare Marțea, Joi și Sâmbăta

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învocoală

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

† Gheorghe Pop de Băsești

Vrednicul președinte al partidului național român, înflăcăratul și neînfrântul luptător pentru drepturile și libertatea neamului, **Gheorghe Pop de Băsești**, a trecut Duminecă, în împărăția veșnicilor lumini.

Cu inimile cernite de durere ne închinăm în fața proaspătului mormânt, care s'a deschis fără milă ca să ne răpească în zilele acestea de vifor pe unul dintre cei mai buni ai neamului.

Veșnica lui pomenire!

Glasul poporului

«La arme!» «Cerem mobilizare generală!» «Să piară tâlharii și ucigașii! Răsunare, răsunare!» sânt strigătele poporului, cari au cutremurat eri văzduhul Sibiului românesc.

Tipetul de înfiorătoare durere al fraților din olaturile nedesrobite încă, abureala sângelui proaspăt a jertfelor nevinovate și scumpe nouă din jurul Aradului, din frumoasa Țirrie, ne cutremură ființa ne înviforează sângele în vine, ne tulbură mințile, iar pofta de dreaptă răzbunare ne arde inima. Masacre, schingiuri, ucidere mișelești de copii nevinovați, de bătrâni neputincioși, de femei cinstite au săvârșit și săvârșesc zilnic bandele guvernului turanic în părțile Sătmăruului, părțile Bihorului și mai ales în părțile Aradului. Pământul strămoșesc din părțile apusene ne cheamă să punem dreaptă și veșnică stăpânire, iar frații cu fiorul morții în suflete ne cer ajutor, ne cer desădăjduiți să-i slobozim din iadul durerilor din ghiarele diavolești ale duhurilor sălbatice.

Știrile de groază, de păgâne sălbătăcii ale bandiților unguri din preajma Aradului lipsit încă de scutul puternic al dorobanțului român, au strâns Marți toată lumea românească în piața cea mare a Sibiului pentru a ridica energic protest în fața lumii civilizate împotriva hunilor sătoși de sânge românesc, pentru a vesti marilor noștri ocrotitori și prietini că nu mai sântem în stare să răbdăm să ni se ucidă frații și părinții pacinici și să cerem slobozenia, dreptul firesc de a ne apăra frații față de tâlhari, de a cuceri cu paloșul ce e al nostru. Nu mai putem îngădui ca vre-un suflet românesc să fie torturat și nici o urmă de pământ românesc să fie călcat de hoarde barbare.

Și adunarea poporului a fost o măreață manifestare a conștiinței noastre treze, a conștiinței unei sfinte și scumpe datorii. «Preoți cu crucea în frunte» au făcut începătură șiragului grandios de Români ce au străbătut străzile principale ale Sibiului. Învățătorii, acești apostoli cinstiți și harnici ai neamului veniți din toate unghiurile Românismului la primul lor congres, au suspendat ședințele și în frunte cu asesorul N. Ivan, vicepreședintele partidului național, al partidului care a pregătit atât de conștient mărețul act al *Unirii* dela Bălgrad au umplut împreună cu toți intelectualii și cu o mare mulțime de popor, piața cea mare. La orele 10^{1/2} părintele asesor N. Ivan, urcă între frenetice aplauze tribună și vestește mulțimii știrea de adâncă durere, că vrednicul președinte al partidului național, neobositul și înflăcăratul luptător George Pop de Băsești a trecut, Duminecă, la cele veșnice. Adunarea de oameni în semn de sinceră pietate își descopere capul și murmură un «Dumnezeu să-l ierte».

Și a vorbit asesorul N. Ivan ca un adevărat tribun, iar poporul cu sufletul înviforat de cea mai legitimă revoltă îl întrerupea cu fulgerări și tunete de ură nepotolită. Asemenea au grăit și ceilalți tribuni ai neamului *Dr. Comșa*, înflăcăratul luptător dela Săliște, astăzi prefectul județului Sibiu, *Iuliu Vuia* președintele congresului învățătoresc, și vajnicul viteaz al ziaristiceii românești *Eugen Goga*, care după o luminată motivare propune iar poporul cu însuflețire primește următoarea mișcare:

Noi cetățenii din județul Sibiu și toată învățătorimea românească din Dacia superioară întrunită în congres, constituți în adunare azi în 25 Februarie 1919 în Piața mare din Sibiu, luând cunoștință de fărădelegile nenumărate ale bandelor organizate de Guvernul maghiar pe teritoriul românesc încă neocupat de trupele noastre, considerăm menținerea liniei demarcativale ca o nedreaptă măsură, ale cărei urmări sunt jefuirea și asasinarea unei jumătăți din trupul poporului nostru. (Protestări zgômotoase, cari durează câteva minute).

Simțind, că nu mai putem sta cu mâinile în sân, când frații noștri cad jertfă sălbăticiilor ungurești și declinand orice răspundere pentru represaliile, pe cari populația desădăjduită din Ardealul liber s'ar simți încuviințată să ia față de minoritatea ungurească, care se plimbă fără nici o grijă sub scutul dorobanților români, pretindem ca Consiliul dirigent și guvernul M. Sale Regelui Ferdinand să intervie pe lângă marii noștri Aliați, ca trupele noastre să poată ocupa în cea mai scurtă vreme toate părțile locuite de Români în vechea Ungarie, scăpând astfel pe frații noștri din ghiara șovinismului maghiar. Aceasta ni se cuvine nouă nu numai după tratatul de alianță al României cu puterile Apusului, ci după sfântul drept al popoarelor

de a dispune de ele, câștigat pe urma marelui război, de care sufletul românesc de pretutindeni s'a legat dela început. Aceasta ni se impune nouă și ca o datorie către civilizația, pe care o reprezentăm aici față cu maghiarii, cari de o mie de ani o sugrumă în inima Europei. (Aprobări generale, strigăte viforoase: Să trăiască! Jos cu linia demarcativă!).

Din piață, sub fâlfăirea steagurilor sfinte românești, mulțimea se îndreaptă către comandamentul militar pentru a-și manifesta devotamentul și admirația față cu viteaza armată română și bravul ei comandant, generalul *Moșoiu*, marele fiu al Ardealului.

În pervazul ferestrii se arată figura maiestooasă a marelui general. Mulțimea izbucnește în uragane de «*Trăiască armata, Trăiască generalul Moșoiu!*» Părintele *Nicolae Ivăni*, cu adâncă emoțiune arată în cuvinte respicate voința poporului, iar dl General, în ochii căruiă jucau aspre scilipiri de oțel, făgăduiește poporului că armata va fi întotdeauna executorul neînduplecat al voinței neamului. Vor merge până la Tisa! Dorobanțul român are datoria sfântă să-și desrobească toți frații și să-i apere față cu fărădelegile și cruzimile barbare.

Mulțimea s'a prezentat apoi în fața președintelui Consiliului dirigent, a dlui *Dr. I. Maniu*, care mulțumind oratorului *Dr. C. Bucșan* și poporului pentru încrederea și alipirea dovedită față de Consiliul dirigent, îl asigură că își va face până în sfârșit datoria sfântă către neam și pământul strămoșesc.

Marea manifestare de eri a fost una dintre cele mai grăitoare demonstrații a conștiinței naționale și a simțului de datorie.

Bestialitățile se urmează

Omoruri adevărate. — Rușinea Europei sânt hoardele arpadine. — Satisfacție pentru sălbătăciile săvârșite.

Din locurile neocupate încă de armata română primim știrile cele mai revoltătoare despre barbariile ungurilor, cari țin cu încăpăținare să dovedească zilnic că n'au uitat nimic din obiceiurile strămoșești, aduse cu danșii din pustiurile Aziei centrale.

Ungurii, rușinea Europei, săvârșesc fapte ce nici prin vis nu pot să treacă într-o minte de bandit și de antropofag. În mersul nebuniei nu se opresc. Vestește despre omorarea doamnei *Hotăran* dela Țirrie se adevărește.

După măcelul de acolo, au început jafurile, violările și omorurile în Podgoria Aradului și în alte sate învecinate, unde numărul ucișilor români trece peste o sută.

Atrocități se fac chiar și în localități ce cad dincoace de linia demarcațională.

Eată vestita «oaste» maghiară, împlinindu-și «datoria» față de «patria» percutată!

Măcelul dela Siria a produs indignare adâncă pretutindenea, în București, ca și în toate orașele vechiului regat. Și va produce și mai departe aceeași impresie.

Armata română nu mai poate fi reținută pe așa zisa linie de demarcație, când ungurii în lașitatea lor ne asasinează frați de dincolo și dincoace de această linie.

Ea trebuie să spulbere hoardele arpadine de pe pământul muncit de brațele românești, și pe mișei să-i facă una cu țărâna.

Pata de pe corpul Europei are să fie curățită. Căci numai ungurii au fost în stare să îngroape oameni de vii; numai ei au silit pe românii osândiți la moarte să-și mănânce carnea proprie; numai ei sânt capabili să comită răsbunări, de care nu știu să plâsmuiască filmele cele mai îndrăznețe ale fabricilor de lucruri senzaționale și unice în felul lor.

Sălbătăciile ungurești nu se mai pot suferi.

Glasul energic al marei adunări de popor din 25 Februarie n. din Piața Sibiului va pătrunde în toate părțile lumii și ne va aduce satisfacția ce dorim și o merităm.

Congresul învățătorilor

Ziua de Luni și Marți, 11 și 12 Februarie st. v. a fost o splendidă manifestare a celei mai valoroase tagme ce o are neamul nostru. Învățătorii, acești nerăsplătiți muncitori ai pâinei, și-au părăsit cătunele și satele lor, ca aici la Sibiu, în cetatea istorică a neamului, să-și înșire păsurile, să-și spuie liber convingerile, să arate lumii că în învățătorime este o mare forță activă care voiește să-și ridice cât mai sus pe culmea civilizației. Corpul învățătoresc care a fost până acum cel mai principal factor în lupta de conservare a neamului, de aici înainte fiind liber va munci cu puteri înalte spre prosperarea dulcei noastre patrii, România Mare. Felul cum a decurs congresul a arătat tuturor factorilor conducători că învățătorimea este sufletul vieții noastre naționale.

Duminecă, în ajunul congresului învățătorimea a ținut ca printr-o delegație a sa să-și prezinte omagiile căpeteniilor școlii, armatei și Consiliului dirigent, unde delegația a fost primită cu cea mai caldă dragoste și neprihănită sinceritate.

La ora 8 s'a slujit în catedrală slujba invocării Duhului sfânt prin I. P. C. Sa arhimandritul vicar, Dr. Eusebiu R. Roșca, și diaconul Dr. Oct. Costea.

Deschiderea congresului.

Din frumoasa catedrală învățătorimea se îndreaptă spre casa județului. Între șirurile ei se aflau și alți tovarăși de muncă, reprezentanții presei:

Dacia și Universul (T. A. Bogdan); Patria (Dr. V. Cherestescu); Gazeta Transilvaniei și Telegraful Român (C. Iencica); Renașterea Română (V. Șuteu); Foaia Poporului (P. O. Orlățanu); Drapelul (V. Sas); Viitorul (I. Danciu); Unirea (Fr. Șuteu); Olțul (Oct. Pop).

La ora 9½ în sala arhiplină a județului în fața dlui ministru V. Goldiș, a dlor secretari O. Ghibu, Dr. Ioan Lupaș, Dr. I. Matei, I. P. C. Sa Dr. E. R. Roșca și asesorii consistoriali, Andrei Barseanu, preș. Asociațiunii, Dr. Cheșian (dir. Blaj), I. F. Negruțiu, (dir. sem. Blaj), Nic. Togan, prot., Dr. Nic. Regman, revizor, corpul profesoral dela teologie și școale normale și a învățătorimii în număr de vreo 1000—1200, dl Iuliu Vuia rostește următoarea vorbire:

Onorat congres!

Mult stimaților oaspeți!

«Ideia eului este însăși ideia subiectului, în care se reproduc toate fenomenele spirituale», zice Wolkmann. Numai cultivând în noi ideia eului propriu, ne dăm seama de ceea ce sântem azi, și ceea ce în consecință avem să devenim mâine.

Conștiința ce o avem despre eul nostru, o numim *conștiința de sine*.

Conștiința de sine este ceea ce ridică individul la subiect de drept, la persoană înestrată cu toate atributele juridice și morale.

Viața și prosperitatea indivizilor și a societății depinde dela gradul de dezvoltare a conștiinței de sine, care este temelia societății.

Conștiința de sine depinde dela gradul de *inteligentă și voință morală* a societății.

Istoria contemporană ne spune, că numai popoarele la cari a fost *tare voința morală*, au fost capabile ca cu rizicul propriei lor vieți să-și elupte independența și să-și croiască o soartă mai bună.

Națiunile conștii de cerințele de progres, și-au unit forțele în numeroase societăți, ale căror rezultate adesea întrec pe ale multor autorități. De câteori nu admirăm *tăria morală și bărbăția* manifestată de alte neamuri în chestiile de vitalitate națională ale neamului lor; și dacă vom scruta izvorul care a alimentat aceste nobile sentimente ne vom convinge, că acela este *conștiința trezită* prin influința binefăcătoare a atâtor întruniri.

Inspirați de o nobilă însuflețire, ne-am unit forțele întru promovarea marilor interese culturale ale neamului.

«Separează-te și ești slab, ori vei deveni acela, osăbește-te învățătorule de colegii tăi și te vei lipsi de cea mai nobilă bucurie» zice Diesterweg.

În temeiul acestor adevăruri ni se impune a *turna nouă viață* în organismul statului nostru învățătoresc, organizându-ne pe temeiuri *mult mai largi și solide*.

Nouă ni s'a încredințat cea mai sublimă misiune pe acest pământ de a fi regeneratorii genului omenesc. În mâinile noastre este depus binele temporal și veșnic al omenimei, dela însuflețirea noastră pentru marele ideal depinde, ca neamul să binecuvinteze, ori să blasteme țărâna care va acoperi resturile noastre terestre.

«Ce ar deveni poporul, societatea, statul, fără munca ostănitore, dar pașnică și liniștită a învățătorului. El nu e totul și nu face toate, dar pune temelia tuturor, și fără el ar erupe barbarismul cu toate orgiile sale», zice cu drept Diesterweg.

«Problema chemării noastre este sublimă, căci cuvântul învățător înseamnă o vocațiune cerească» zice celebrul pedagog Ovenberg.

Și dacă pe acest pământ am putea numi ceva de *creațiune divină*, atunci școala, acest leagăn al virtuților și a fericirii omenesti, este aceea, căci însuși divinitul Mântuitor a întemeiat-o prin cuvintele adresate apostolilor săi: «Mergând învățați toate neamurile».

Cari au urmărit cu atenție viața învățământului nostru primar în ultimele decenii, au putut constata cu adâncă mâhnire sufletească, cum aceasta creațiune divină a fost abătută din calea ei și aservită cu desăvârșire politicii dominante.

Domeniul științei și al educației a fost aservit cu desăvârșire scopurilor mârșave de distrugere și nimicire a neamurilor.

Un rol josnic, trist și criminal i s'a impus școlii române prin legile păgâne aponyane, de a contribui însăși la sinuciderea ei.

Nu e mirare, dacă între asemenea condiții, în loc de a avea în fruntea conducerii învățământului adevărate *personalități culturale*, bărbați cu vocațiune pentru chemarea de povătuitori ai școlii am văzut ridicați în fruntea cultului *unele servile ale unei politici de distrugere și nimicire*.

Iată una din cauzele primordiale pentru cari școala nu a putut corăspunde scopului ei sublim, fiind aservită altor scopuri.

Nu e mirare, dacă între asemenea împrejurări, nime n'a fost edificat asupra principiilor a căror realizare era de urmat. Celce pretinde dela alții, el însuși e dator să știe *ce voiește și cum voiește*; noi însă lumina voinții n'am avut-o nici când.

Cine s'a și cugetat la marea problemă: *cine avea să conducă școlile și să ducă cu sine*

din școală în școală povăta bunelor metode, cine avea să însuflețească învățătorimea pentru *marele ideal*, cine «să aprindă lumina în lăternă», cum foarte just exclamă fericitul Mihailescu în criticele sale, și în sfârșit cine să deștepte în învățătorime *voia și dragostea de muncă*.

«Nu e destul» zice Breal «a procura învățătorului o existență onorabilă, ci trebuie încă să-i susținem *gustul și iubirea de studiu, curiozitatea îndreptată către obiectele ce fac fondul meseriei lui*».

Dacă s'ar fi susținut o asemenea *mișcare vie pedagogică și la noi*, câtă lumină s'ar fi revărsat asupra învățătorimii și școlii române și la ce rezultate uimitoare am fi ajuns.

Noi pretindem dela învățător toate garanțiile trebuincioase, cari să garanteze rezultatul învățământului, numai «mentorul intelectual al școlii», cum potrivit îi numește Mihailescu pe revizorii școlari, întră în aula academică cu mâinile în solduri fără să-l întrebe cineva de unde și cum?

Să avem sinceritatea a recunoaște că ni-au lipsit în conducerea învățământului primar oameni cu destulă pregătire pentru *misiunea unei regenerări didactice*.

«Reforme am avut destule, ne trebuie reformatori, pe cari îi poate consacra numai *autoritatea corpului didactic*» zice distinsul bărbat de școală al neamului Simion Mehedinți.

Nici o instituțiune nu pretinde a fi condusă cu atâta cunoștință de cauză ca și școala, căci nici într-o instituțiune reformele nu sânt în asemenea măsură la ordinea zilei, ca tocmai în școală.

Mentorul intelectual al școlii trebuie să fie omul absolut perfect al școlii, care cunoaște nu numai teoria învățământului, dar și practica, precum și viața internă școlară.

Nu numai în acele state a progresat învățământul, în cari la conducerea învățământului au fost chemați bărbați de specialitate, cari au muncit în ogorul învățământului, și cari sânt și în puțină de a îndruma învățământul nostru primar spre progres și lumină.

Nu numai interese speciale culturale pretind, ca apostolii luminii să fie eliberați de sub *teroarea politicii dominante*, ci și interesele obștești reclamă ca școala să fie emancipată de sub *atari curente* și să fie pusă sub conducerea bărbaților de specialitate, garantându-se astfel posibilitatea unei acțiuni libere, a unei *autonomii desăvârșite*.

Astmod aranjată administrarea învățământului și garantându-se învățătorimii și familiilor lor o existență onorabilă, sperăm că învățătorul va fi pus în poziția de a fi *regeneratorul neamului*.

Spre a da învățătorimii toată forța reclamată de o asemenea misiune apostolică, ni se impune a ridica *moralul corpului didactic*; ceea ce o vom ajunge numai prin ridicarea *autorității*.

«Nu e destul a ameliora învățământul moral — zis Ohlson în marele congres internațional dela Paris — mai trebuie să dăm învățătorului o mare *autoritate morală*. Autoritatea ofițerilor este rezultatul înaltei considerațiuni, pe care o acordă națiunea. Tot astfel trebuie să fie și pentru învățători; trebuie însă să constatăm cu regret, că corpului învățătoresc nu i se acordă de către societate considerațiunea meritată. Toată lumea aduce omagii instrucțiunii, dar aceea nu este decât ceva platonice».

Și dacă lumea pedagogică a Franței astmod se plânge de considerația societății, ce vom zice noi, cei atât de puțin considerați.

Priviți învățătorul nostru în societate, în puținele noastre instituțiuni culturale, să nu zic în organismul vieții noastre bisericești și veți câștiga trista esperință, cât de puțin este apreciat la noi acela, pe care distinsul bărbat al neamului, istoricul ministru al instrucției publice, dl Vasile Goldiș l-a numit «*paznicul celui mai scump tezaur*», învățătorul neamului.

Corporațiunile noastre legislative și administrative au decis pururea *de noi fără noi*, reprezentanții instrucțiunii nu au avut cuvântul în chestiunile de conducere și organizare a învățământului. *Școala nu a fost a învățătorimii*.

Nouă ni s'a rezervat numai crucea, suferințele calvarului.

Dreptatea pretinde, ca în raport cu sarcina responsabilității să ni se deie și cuvântul în chestiile mari de conducere a învățământului și de croire a sorții noastre. Este în interesul bine-

priceput al instrucției, ca conducerea școlii și a învățământului primar să fie lăsată cu desăvârșire în mâinile învățătorilor și a acelor bărbați de școală cari cunosc nu numai teoria, dar și practica învățământului primar.

Distinsul profesor S. Mehedinți relevând umbrele cari se resfrâng asupra învățământului nostru zice:

«Un alt neajuns, tot atât de mare ca și lipsa de autonomie e *cercul strâmt*, în care se închide *perspectiva celorlalte în învățământ*. Cu 24 ani ești să zicem învățător. Acolo rămâi până la mormânt.

Toți au puțința de a face un pas înainte. Singură calea învățătorului n'are suș. *E cea mai scurtă și cea mai îngustă dintre toate*.

Cum voiți a deștepta în statul învățătoresc nobilul sentiment *al emulării*, când fiecare învățător știe că e condamnat a închide ochii la aceeaș catedră, unde și-a început activitatea.

Și acum laudă și mărire să aducem celui Preaîndurat că ne-a învrednicit să ajungem, după Vinerea patimilor cea milenară, și luminată zi a învierii naționale.

În sfârșit, după o noapte lungă și îngrozitoare de o mie de ani, lanțurile grele ale robiei au căzut.

Azi serbăm desrobirea școlii și a culturii românești, liberi suntem de a ne întruni pe pământul străbun și sub ocrotirea primului și istoricului ministru al culturii românești, a bine-meritatului bărbat al neamului a dlui Vasile Goldis.

Și dacă azi *ființă s'a dat unității noastre naționale*, recunoștința noastră o aducem tuturor bărbaților de bine cari au contribuit la realizarea visului nostru milenar.

Vesnica noastră recunoștință vitezei armate române, a eroilor dela Mărășești, Mărăști și Oituz, cari cu scump sângele lor au pecetluit unitatea neamului.

Recunoștința noastră tuturor colegilor, cari au schimbat catedra în spadă, cari au luptat și au murit moarte de eroi.

Dragostea noastră neînmurită acelor colegi scumpi, cari după retragerea dureroasă a armatei române au luat bățul pribegiei și crucea martiriului, nu altcum și acelor cari în temnițele opresorilor tirani au dus viața de martiri ai neamului.

Prin aceste fapte înălțătoare învățătorimea și-a câștigat un titlu de drept, ba încrederea și iubirea neamului.

În nădejile de mai bine și pentru statul învățătoresc toate privirile noastre sânt concentrate în deama persoană a primului ministru al cultelor și instrucției publice a dlui Vasile Goldis.

El va șterge lacrimile suferințelor noastre, el va asigura școlii românești autonomia cea atât de necesară, el va așeza statul învățătoresc la locul ce-i compete, el va șterge rușinea de a fi mai bine retribuiți paznicii tâlharilor, decât paznicii celui mai scump tezaur. În mâinile lui depunem cu încredere deplină soarta școlii și a învățătorului românesc.

Când veți pune în cumpănă rezultatul muncii noastre, nu pierdeți din vedere lipsurile fără număr cu cari au luptat învățătorii în decursul activității lor.

Am expus în liniamente generale *umbrele sari întunecă calea progresului nostru cultural*, ca ceice au *răspundere pentru viitorul neamului* să-și deie seama cu toată seriozitatea ce o reclamă o asemenea chestiune vitală a neamului și să iee dispoziții pentru asigurarea unui vădit progres cultural.

Și dacă în timpurile de tristă amintire ale *martiriului neamului* românesc am știut conduce naia culturală a neamului cu atâta abnegațiune și entuziasm, cu atât mai vărtos în era de creațiune a întregității neamului ni se impune a depune pe altarul cultural al neamului *toată căldura sufletului nostru*; căci mult nespuse de mult este de muncit acum pentru neam.

Conștii de îndatorirea ce ni se impune de a ne spune și noi cuvântul în marea cauză a organizării intelectuale a neamului, ne-am întrunit în primul congres al învățătorilor români de dincoace de Carpați.

Fie, ca prin vederile *largi* și cu *temeiu* ale frăților voastre, și prin conlucrăre armonică să edificăm capitalul imaterial al neamului, să îndrumăm și cultura românească pe căi moi și măntuitoare.

Cu adânc respect salut în mijlocul nostru: pe dl ministru al cultelor Vasile Goldis, pe înalt Preacuvioșia Sa, Dr. Eus. R. Roșca, pe preș.

Asociațiunii și Uniunii profesorilor, dl Andrei Bârseanu, pe reprezentanții ministrului.

Cu dragoste frățască salut între noi pe reprezentanții colegilor bucovineni, dnii Efrem Popescu și Efrem Gavrilescu.

În fine, dați-mi voie, ca implorând darul Părintelui ceresc asupra lucrărilor noastre, să declar de deschis primul și istoric congres al corpului didactic primar din Dacia superioară.

Discursul Dlui V. Goldis.

Dle președinte. On. congres învățătoresc! Dl președinte al cons. dirigent își cere scuze, prin mine, că n'a putut să dea ascultare chemării D-v. Ar fi venit cu dragă inima, dar imposibilitatea fizică l-a reținut.

Dlor, sunt fericit că soarta a voit ca eu să fiu șeful resortului cultelor, ministrul primului guvern român și să pot lua parte la primul congres liber al învățătorilor din dulcea Românie. Când constat aceasta văd o armată puternică în d-voastră, văd această oaste vitează, dragă, a neamului nostru care ni-a scăpat din robie.

Chiar numai faptul că în fiecare sat fie el cât de micuț a fost o școală și a fost un om căruia țărani iau zis *dle învățător*, e de mare însemnătate. D-voastră sunteți corpul care veți deveni pionierii civilizației umane. Foarte mulți pronunță cuvântul acesta, civilizație, și dacă-l întrebi ce este civilizația și în ce consistă și la ce se gândesc când pronunță acest cuvânt, nu știu să-ți dea un răspuns precis.

Singură știința sociologia a ajuns să ne poată răspunde la această întrebare. Iată definiția ei: Civilizația consistă în exploatarea naturii în grad tot mai mare prin om. Civilizația deci consistă într-o mărire progresivă a exploatarei naturii prin om și într-o minuendă descreștere de a exploata om pe om.

Fără școală învățătura este imposibilă.

Școala are 2 scopuri. Unul să facă pe om ca tot mai mult să folosească taina firii, legile spre folosul său.

Școala are datoria practică și morală: generațiile viitoare să cunoască natura ca să o poată folosi spre fericirea sa; omul să știe a nu exploata pe celălalt om.

Culmea civilizației în cele morale o ajungem la morala creștină a lui Hristos. Țânta firii e ca omenimea să urce culmea grea a calvarului lui Hristos. Învățații au socotit, că de 70 milioane de ani omenimea se tot trudește ca să ajungă ca omul să nu exploateze pe om. Resultatul acestei stăruințe e civilizația de astăzi. Și cât mai e de lucru până să fie legat fiecare sat cu cale ferată, să fie în tot locul lumină electrică, vehiculele să nu fie trase de vite, să fie în fiecare colibă un ziar, o revistă, care să lumineze pe țaran în ocupația lui.

E mult așadară până civilizația își va ajunge culmea, când pe scara ridicării morale omeniei să fie tot mai egali, dar nu prin forța brutală, ci prin înțelegerea omului și nu prin baionetă, ci sufletul nostru care să ia locul baionetei.

Al doilea scop este școala. Fără electrică omenimea poate fi, dar fără credință nu. Națiunea aceea este fericită, care înțelege rostul învățătorimei. Națiunea română va da probe că este vrednică să urce scara civilizației, când va da probe că cinstește pe învățător, căci acesta este singura clasă dela care atarnă viitorul neamului. Cum înțeleg alții rostul școlii, e cazul ce l-am văzut în Bohemia într'un sat care număra 150 case și avea un edificiu școlar pompos cu 3 învățători și 1 învățătoare. Preot stabil în sat nu era, venia unul din când în când, dar cu toate acestea biserica era în toate sărbătorile plină, și văzând aceasta mi-am zis: Să dea Dumnezeu să ajungă așa sus și neamul meu, și acum văzându-vă pe D-voastră în așa număr mare văd că mi s'a împlinit dorința.

Se mai cere să mai dăm o luptă decisivă. (Aplauze). Ori ce ar fi, sclavi nu ne dăm. Hotărâscă lumea orice cele: 14 milioane de români nu vreau să se despartă unul de altul. Vă mulțumesc că mi-ați adus o rază de bucurie în durerile sufletului meu. În mâinile Dvoastre este zidirea noului palat al României-Mari. Doresc ca sfătuirile D-voastre să ducă la rezultat bun. (Aplauze prelungi).

Discursul I. P. C. S. Dlui arhimandrit vicar Dr. Eusebiu R. Roșca.

On. Congres învățătoresc!

Sunt mângăiat că pot lua parte la congresul D-voastre în calitate de reprezentant al bisericii. După cuvintele elogioase ale antevorbi-

torilor, ca persoană bisericească vă declar sincer că mi se umple sufletul de bucurie când văd prezentarea D-voastre nu numai cantitativ, ci și calitativ. Putem face constatarea că este vrednicia bisericii, că școala a ajuns la nivelul unde este astăzi. Provedința ne-a învrednicit să ne deschidă căi nouă de dezvoltare. Biserica s'a degajat de datoria ei, și acum are chemarea a se desvolta liber în cele sufletești. Antagonism între preot și învățător nu trebuie să fie. Biserica cu mijloacele sale va lucra și mai departe la întărirea neamului. Implor binecuvântare asupra lucrărilor D-voastre. (Va urma).

Știrile zilei

Monument la Orlat. La întrunirea de Duminică a damelor române din Sibiu, în sala prefecturii, sedita a deschis-o prezidenta Reuniunii, dna *Catinca A. Bârseanu*, care arată, că scopul întrunirii este a lua măsurile trebuincioase în vederea ridicării unui monument eroilor căzuți la Orlat.

Dl Preda, medic-colonel, vorbește despre însemnătatea luptelor, date pe locul acela, și arată calitățile distinse ale ostașilor, cari s'au jertfit pentru neamul românesc.

S'a ales apoi un mare comitet de dame, în frunte cu dna general *Moșoiu* ca prezidentă, dnele *Emilia Rațiu* și *Catinca A. Bârseanu* ca viceprezidente; dna *Veturia Lăpădat* secretară, și dna *Veturia Stroia* casieră. Se vor organiza serate artistice și alte producțiuni în scopul ridicării monumentului proiectat.

Comunicat. Privitor la resortul cultelor și instrucțiunii publice primim următoarele:

Luându-se în stăpânire școalele de stat maghiare de către Consiliul Dirigent, s'a procedat la naționalizarea școalelor cercetate de români. În satele românești școalele de stat sau românizate în mare parte. Deasemenea oarecare număr de școale civile dela orașe. S'au luat măsuri pentru naționalizarea grădiniilor de copii.

În ce privește naționalizarea învățământului secundar deocamdată nu s'a putut face altceva, decât s'a dispus introducerea învățământului obligat al limbii românești pe seama tuturor elevilor români atât în școalele de stat, cât și în cele confesionale străine. În acelaș timp elevii au fost dispensați de a învăța mai departe limba maghiară.

Un singur liceu de stat român s'a înființat până acum, și adică în istoricul și simbolicul oraș al nostru *Alba-Iulia*. Liceul are deocamdată numai cursul inferior (4 clase) și s'a format din școală de stat, la care s'au adăugat elevi veniți din gimnaziile ungurești din vecinătate. Liceul se numește *Mihai Viteazul*. Cursurile încep la 1 Februarie v. Sânt circa 200 de elevi. Tot la Alba-Iulia s'a deschis școala primară de stat *Avram Iancu*.

În vederea trebuințelor școalelor secundare românești, începând cu 1 Septembrie se anunță la resortul cultelor și instrucțiunii publice mulțime de profesori români, cari au făcut servicii la școalele ungurești. Sânt nădejdi întemeiate că la toamnă vom avea pentru școalele secundare personal didactic suficient.

La 1 Martie v. se încep pe lângă liceul din Blaj și cel din Brașov cursuri pentru elevii de clasa VII și VIII. Cursul durează 3 luni. În ce privește dispensarea dela armată a acestor elevi născuți în 1896, 97 și 98, contrar știrilor date de ziare, se vor face pașii necesari la forurile militare, pentru ca elevii să-și poată termina studiile în care au fost împedecați din cauza războiului.

Profesorii *Nicolae Sulica* și *Arseniu Vlaicu* dele Brașov, cari în cursul războiului au avut o atitudine detestabilă din punct de vedere național, au fost suspendați temporar dela catedrele lor și s'a inițiat cercetare disciplinară.

Amânându-se deschiderea universității din Cluj pe 7/20 Martie se face cunoscut studenților că examenile și riguroasele se vor putea face și în timpul de până la 7/20 Martie.

Resortul cultelor și instrucțiunii publice a pus la dispoziția Asociațiunii din Sibiu suma de 50.000 cor. pentru cumpărarea muzeului etnografic și de științele naturale al dlui *Buda Adam* dintr-o localitate de lângă Hunedoara.

Ministerul cultelor a făcut o adresă generalului *Moșoiu*, comandantul trupelor din Tran-

silvania, prin care îl roagă să dispună ca soldații să fie conduși de ofițerii lor cel puțin odată într-o lună la biserică, în scopul de a se păstra legătura de până acum dintre popor și între instituțiile lui de educație (Biroul presei).

Aviz. Din cauza numărului mare a celor anunțați la *cursurile financiare* și luând în considerare, să încetarea și alimentarea ascultărilor întârziată greutatea considerabile, de aceea începerea cursurilor financiare (pentru concipți, contabilitate și percepătorat) anunțate pe 1 Martie a. c. se amână pe mai târziu. Începerea cursurilor financiare se va anunța la timpul său în ziare. — *Lăpădat m. p.*, secretar general la Resortul Finanțelor.

† **Veronica Herman născ. Georgla**, soția parohului din Văleni, Augustin Hermann, după scurte și grele suferințe, și după împărțirea ei cu sfintele taine, a răposat Marți în 4 Febr. 1919, în etate de 50 ani și în anul al 32-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctei s'au așezat spre veșnică odihnă Sâmbătă în 8 Febr. în cimiterul bisericii din Văleni după ritul bisericii ort. române, iar parastasul pentru odihna sufletului ei s'a ținut Duminică în 9 Febr. dimineața. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

† **Niculță I. Adamovici**, contabil la inst. «Buciumana» în Bucium-Poleni, după scurte și grele suferințe, împărțit cu sfintele taine, a adormit în Domnul în 29 Ianuar 1919 în al 32-lea al etății și în al 9-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele sale pământești s'au așezat spre veșnică odihnă Sâmbătă în 1 Februar la orele 10 a. m. în cimiterul din Bucium-Poleni. Odihnească în pace!

Coroane eterne. Adânc întristatul soț, **Dumitru Frandez**, comerciant în G. Hodac, a binevoit a dăruia în amintirea iubitei sale soții **Măruța n. Sgură**, suma de cor. 20 la «*Fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriașilor.*» Pentru jertfa bineplăcută oamenilor și lui Dumnezeu, implorând odihnă lină răposatei și mângâiere celor îndurerăți, exprimă sincere mulțumiri: **Vic. Tordășianu**, președintele Reuniunii sodalilor români sibieni.

Cu o oră înainte. Guvernul francez a hotărât ca, în noaptea de 1 spre 2 Martie, ora să fie înaintată cu 60 minute, cum se făcuse în anii trecuți. Ora normală va fi restabilită în 5 Octombrie. Schimbarea orei este de dorit să se facă și la noi.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orașului. Piața Hermann.
Direcțor: D-na M. Scholtess.
Zilnic programă interesantă.
Începutul la ora 6 $\frac{1}{2}$, și 8 $\frac{1}{2}$, seara.

Cinematograful Apollo. Strada Scheviș.
Direcțor: Dna Emil Toth.
Joi: *Banditul*, dramă senzațională în 4 acte.
Începutul la: ora 6 $\frac{1}{2}$, și 8 $\frac{1}{2}$, seara.

Pomicultor-Viticultor

cu școală practică, muncitor, fără viciu, se caută pentru formarea și conducerea unei școli de pomi și viță în regiunea Drăgășanilor. Leafă bună, tantiemă și întreținere.

A se adresa la administrația ziarului nostru Str. Măcelarilor 45. Sibiu. (45) 4—4

Bucătăreasă

în etate, preferabil străină, care a fost la moșie se caută pentru un domn bătrân, singur la țară. Are la dispoziție, servitoare și rânăș.

A se adresa la administrația ziarului Str. Măcelarilor 45, Sibiu. (46) 4—4

Redactor responsabil: Dr. Nicolae Regman.

Regatul României

Ministerul de Finanțe

Datoria publică

Imprumutul național 5% în bonuri de tezar din 1919

Emis prin Consiliul Dirigent, resortul finanțelor, Sibiu

Prospect

În virtutea decretului-lege din Ianuarie 1919, Consiliul Dirigent, resortul finanțelor, emite bonuri de tezar 5% din 1919, garantate de Statul Român.

Acest imprumut cu bonuri de tezar are de scop a subveni cheltuielilor necesare pentru noua organizare a funcțiunilor de stat din teritoriile Transilvaniei, Bănătuului și părților ungurene, unite cu Regatul României.

Imprumutul va fi emis în bonuri de tezar la purtător, de 200, 500, 1000, 6000, și 10,009 în coroane austro-ungare.

Bonurile de tezar vor purta în faximile semnăturile Ministrului de finanțe al Guvernului Regal Român, a Șefului Resortului finanțelor din Consiliul Dirigent, a Cassierului și o semnătură manuscrisă de control.

Acest imprumut va fi scutit pentru totdeauna de orice impozit prezent sau viitor. Bonurile de tezar vor fi primite pe valoarea lor nominală ca garanții și cauțiuni la toate casele publice. Cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași case drept numerar.

Bonurile de tezar vor putea fi lombardate (depuse în gaj) la casele publice (cassierele instituțiilor de stat) până la 50% a valorii nominale și cu o dobândă de 4% anual.

Bonurile de tezar vor fi primite pe valoarea lor nominală în plata pământurilor parcelate conform proiectatei reforme agrare.

Bonurile de tezar vor purta o dobândă de 5% la capitalul nominal, în care scop ele sunt însoțite de opt cupoane de dobânzi semestrale pentru patru ani.

Primul cupon poartă scadența 1 August 1919.

Statul Român va rambursa aceste bonuri de tezar la 1 Februarie 1923 în lei pe paritatea, ce se va stabili între lei și coroane. Se garantează însă detentorilor de bonuri pentru 100 coroane nominal, minimum cinzeci de lei.

Statul Român își rezervă dreptul de a denunța acest imprumut în întregime sau parțial înainte de termenul fixat și în urmă unei publicațiuni speciale prin «Monitorul Oficial» cu șase luni de zile înainte data fixată pentru chemarea la rambursare. În acest caz valoarea cupoanelor, ce vor lipsi se va deduce din valoarea nominală a bonurilor de tezar.

Bonurile de tezar neprezentate la rambursare, se prescriu după trecere de 30 de ani, iar cupoanele scăzute și neprezentate la plată se prescriu după 5 ani dela data scadenței lor.

Subscrierile la acest imprumut vor fi reductibile.

În locul bonurilor de tezar pierdute, distruse, sau furate, se vor libera proprietarului duplicate în conformitate cu legea decretată cu N. 3380 din 15 Noemvrie 1918. Cunoștință de dispozițiunea acestei legi se poate lua la locurile de plată.

Condițiunile de subscriere

În baza prospectului de emisiune, subscrierea la imprumuturi cu bonuri de tezar de 5% din 1919 se va începe în ziua de 1 Martie st. n. 1919.

Subscrierea se va face:

a) la băncile românești.

b) la băncile săsești,

c) la percepțorate,

d) la direcțiunile financiare,

e) la prefecturi și preturi,

f) la alte instituțiuni și particulari, prevăzuți cu autorizație specială din partea Consiliului Dirigent, Resortul Finanțelor, Sibiu.

Prețul de subscriere este fixat al-pari, adică una sută coroane pentru fiecare sută coroane nominal, care se va vărsa integral la subscriere. Se observă, că drept plată se vor admite numai astfel de bancnote emise de Banca austro-ungară, cari sânt datate de mai înainte, sau inclusive 1 Octombrie st. n. 1918.

Subscrierile se vor putea face și în lei, pe paritatea de 2 coroane egal 1 leu. Consiliul Dirigent, cu un anunț prealabil de cel puțin 5 zile, publicat în ziare, are dreptul să închidă subscrierea, când va voi.

Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor își rezervă dreptul să stabilească rezultatul subscrierilor, reducându-le la suma, ce o va crede necesară trebuințelor sale.

Subscriitorului i se va libera o chitanță, constatând subscrierea și efectuarea vârsământului.

Subscrierile se vor face pe contrachitanța plătirilor, la locurile de subscripțiune. Bonurile de tezar definitive împreună cu opt cupoane de dobânzi semestrale se vor elibera cel mai târziu la Iulie st. n. 1919.

Consiliul Dirigent, resortul finanțelor.

Șeful resortului: **Dr. Aurel Vlad m. p.**